

Møn Sydsjælland Turistforening
Generalforsamling den 20. april 2021

Bestyrelsens beretning for 2020

Det vildeste – og mest kontrastfyldte turistår.

2020 har været et af de vildeste og mest kontrastfyldte turistår – nogensinde! Vi er blevet kørt igennem den helt store følelsesmæssige rutschebanetur efter at COVID-19 lukkede Danmark den 11. marts 2020. Spørgsmål som ingen kunne besvare stod i kø! Hvor mange ville blive alvorligt syge? Hvor mange ville dø? Hvor længe ville tvangslukningen vare? Ville den virksomhed man arbejder i komme helskindet igennem, eller måske gå konkurs? Der var nok at tænke over og mange fik sikkert tilpasset driften i virksomheden til de hårde tider. De nødvendige restriktioner, samfundssind og regeringens hjælpepakker fik sammen med forårets varmere vejr gradvist reduceret smittetrykket og optimismen til at vende tilbage.

Men COVID-19 har påvirket landet og attraktionerne meget forskelligt grundet bl.a. de forskellige retningslinjer og de forskellige kompensationspakker:

- Efter syv år med vækst i dansk turisme til gavn for job og lokalsamfund og en omsætning på 132,5 mia. kr. i 2019, viser VisitDenmarks prognose, at 2020 kan ende med en turismeomsætning på omkring 100 mia. kr. **Omsætningen er altså estimeret til at falde med mere end 32 mia. kr.**
- **Værst** er det gået ud over København, der efter en i årevis stigende turisme har oplevet et fald i turistomsætningen på **ca. 28 mia. kr.** De københavnske hoteller og attraktioner står altså næsten for hele tilbagegangen i Dansk turisme. Covid-19 krav om mindst 6 overnatninger i København smadrede turismen. Ikke kun udlændingene blev væk – også danskerne blev væk.
- Sommerpakken med bl.a. 50% rabat til en række museer og attraktioner – men ikke til forlystelsesparker hjalp nogen, men var også **stærkt konkurrenceforvridende**. De klassiske sommerlande led i den forbindelse store tab.
- **Bedst – eller rettere mindst værst** gik det i kystdanmark. Grundet manglende tyske gæster oplevede Jylland de største fald. Faldet i antal overnatninger var lavest i Region Sjælland herunder i vores egen destination – SydkystDanmark.
- Stort set alle danske øer og småøer blev lagt ned. Efter et magert forår oplevede de fleste øsamfund en **rekord sommer** med det højeste antal gæster nogensinde. Herunder også Møn.

I Vordingborg Kommune kom vi stort set igennem på samme niveau som 2019

Den samlede opgørelse over turismens udvikling i 2020, målt på antal overnatninger, får man ved at se nærmere på VisitDenmarks destinationsmonitor for året.

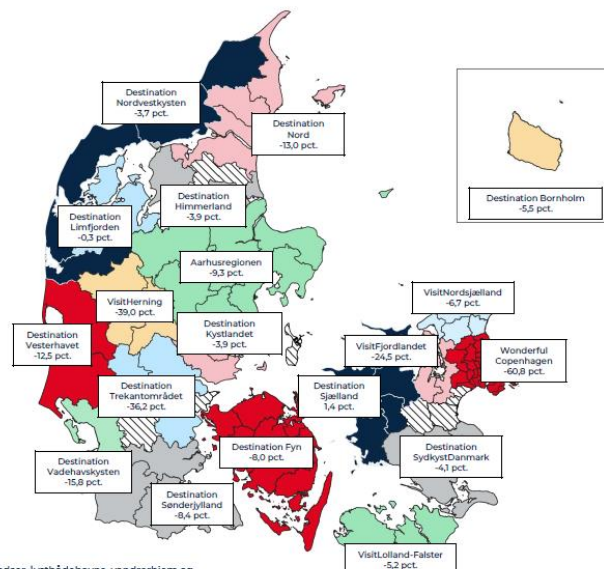
Som det fremgår af nedenstående figur 1 kan man se, at Wonderful Copenhagen oplevede en tilbagegang i antallet af overnatninger på næsten 61%. Hele Danmark gik tilbage med 11,5 mio. overnatninger, svarende til over 20%. 'Vores' destination SydkystDanmark faldt med kun 44.000 overnatninger, svarende til 4,1%.

Figur 1: Udviklingen i overnatningstal for de 22 største destinationssamarbejder

Udvikling i antal overnatninger 2020 ift. 2019

Overnatninger på de danske destinationer, januar-december 2020

	Overnatninger 2020	Udvikling ift. 2019	% udvikling ift. 2019
Destination Vesterhavet	7.603.000	-1.084.000	-12,5%
Destination NordVestkysten	5.605.000	-218.000	-3,7%
Wonderful Copenhagen	4.412.000	-6.840.000	-60,8%
Aarhusregionen	3.851.000	-395.000	-9,3%
Destination Sønderjylland	3.828.000	-352.000	-8,4%
Destination Fyn	3.494.000	-305.000	-8,0%
Destination Nord	2.348.000	-351.000	-13,0%
Destination Trekantområdet	1.824.000	-1.034.000	-36,2%
VisitLolland-Falster	1.742.000	-96.000	-5,2%
Destination Bornholm	1.594.000	-93.000	-5,5%
Destination Sjælland	1.336.000	19.000	1,4%
Destination Vadehavskysten	1.208.000	-227.000	-15,8%
Destination SydkystDanmark	1.027.000	-44.000	-4,1%
VisitNordsjælland	901.000	-65.000	-6,7%
Destination Limfjorden	829.000	-2.000	-0,3%
Destination Kystlandet	822.000	-33.000	-3,9%
Destination Himmerland	818.000	-33.000	-3,9%
VisitFjordlandet	308.000	-100.000	-24,5%
VisitHerning	200.000	-128.000	-39,0%
Uden for destinationsselskab	767.000	-162.000	-17,4%
Hele landet	44.516.000	-11.543.000	-20,6%

⁷ Kilde: Danmarks Statistik. Overnatningstal er afrundede. Overnatningerne dækker hotel, lejede feriehus, campingpladser, lystbådehavne, vandrerhjem og feriecentre. De dækker ikke overnatninger i fx eget feriehus, AirBnB, Bed&Breakfast og overnatninger hos familie og venner.

Dykker man et lag dybere i de officielle overnatningstal, og f.eks. kigger nærmere på udviklingen lokalt i forhold til den nationale udvikling, kan man se, at vi igen har haft en relativ mindre tilbagegang sammenlignet med udvikling i Danmark. For Vordingborg Kommune er tallene næsten uændrede.

Tabel 1: Udviklingen i overnatninger nationalt og lokalt

Overnatningstal	2020	2019	2018	PCT 20 ctr 19
Danmark	44.516.000	55.980.000	53.831.000	-20,6
SydkystDanmark	1.027.000	1.071.136	1.043.511	-4,1
Vordingborg	395.500	399.844	384.158	-1,1
Faxe	243.000	249.189	255.330	-2,5
Næstved	240.600	256.879	260.940	-6,4
Stevns	147.900	165.224	143.083	-10,5

Som det fremgår af tabel 1. har udviklingen i overnatningstallene i SydkystDanmark været forskellig fra kommune til kommune.

Det er Vordingborg Kommune, der falder mindst i antallet af overnatninger. I 2020 faldt overnatningerne med 1,1%. MEN tilbagegangen er ikke større end at det samlede antal

overnatninger stadig var højere i 2020 sammenlignet med 2018. Det tyder på at vores samlede turisttilbud fortsat er meget stærkt.

Tabel 2: Overnatninger fordelt på nationaliteter

Nationalitet	2020	PCT	2019	PCT	2018	PCT
Vordingborg	395.400	100,0	399.844	100,0	384.284	100,0
Dansk	276.091	69,8	200.929	50,3	186.871	48,6
Udenlandske	119.304	30,2	198.915	49,7	197.413	51,4
Tyskland	98.576	24,9	133.349	33,4	131.023	34,1
Holland	9.147	2,3	27.073	6,8	26.595	6,9
Sverige	2.295	0,6	9.393	2,3	9.501	2,5
Norge	1.599	0,4	4.872	1,2	5.091	1,3
Italien	599	0,2	2.996	0,8	3.824	1,0
Storbritannien	415	0,1	1.723	0,4	2.230	0,6
Belgien	387	0,1	2.068	0,5	2.129	0,6
Schweiz	575	0,1	2.005	0,5	2.017	0,5
Frankrig	268	0,1	1.590	0,4	1.730	0,5

Hvis man kigger på nationalitetsstatistikken i tabel 2 i Vordingborg Kommune, kan man se at antallet af udenlandske overnatninger er faldet drastisk sammenlignet med 2018 og 2019. Vi plejer at have ca. 50% udenlandske overnatninger i 2020 faldt det til 30%.

Men selv i et år med kraftigt faldende udenlandske overnatninger. Er det de udenlandske overnatninger og specielt de tyske overnatninger, der redder sæsonen for os. Tyskerne kom i mindre antal end normalt, men der var forholdsvis mange i slutningen af sommeren. Sammenligner vi de tyske overnatninger i de 4 kommuner der udgør vores destination giver det følgende tal: Vordingborg: 98.576, Næstved: 6.668, Faxe: 14.412, Stevns: 25.428

Tabel 3: Vordingborg Kommune – fordeling af overnatninger på overnatningsform

Vordingborg	2020	2019	2018	Delta 20/19	% 20/19
Feriehuse	200.214	190.597	174.634	9.617	5,0
Hoteller og feriecentre	53.664	56.773	57.164	-3.109	-5,5
Camping	95.785	98.125	97.753	-2.340	-2,4
Vandrehjem	7.508	10.477	8.849	-2.969	-28,3
Lystbådehavne	38.226	43.872	45.884	-5.646	-12,9
Total officiel statistik	395.400	399.844	384.284	-4.444	-1,1
Bed & Breakfast	21.460	21.700	20.860	240	-1,1
AirBnB – 12pct	47.370	47.900	46.000	530	-1,1
Total estimat	464.230	469.444	451.144	-5.212	-1,1

Feriehusudlejningen.

Feriehusudlejningen **steg** i 2020 i Vordingborg Kommune, med 5,1%. Det er væsentligt mere end landsgennemsnittet hvor sommerhusudlejningen faldt med -4,1%

Hoteller og Feriecentre

Hoteller og Feriecentre oplevede et fald i væksten på -5,5%. Det er ingenting i forhold til faldet nationalt, der blev på -44,4%

Campingpladser

Fra 2019 til 2020 faldt antallet af campingovernatninger i kommunen med -2,4%. På nationalt plan var faldet lidt mindre – 1,6%. I vores 4-kommunale destination (SydkystDanmark) er campingpladserne den største overnatningsform. Camping Feddet og Møns Klint Resort har sammenlagt over 200.000 overnatninger.

Vandrehjem

Antallet af vandrehjemovernatninger er gået tilbage med -28.3%. Nationalt er faldet på hele -50%. De store fald skyldes bl.a. at stort set alle lejrskoleophold blev aflyst i både forår og efterår.

Lystbådehavne

Vordingborg Kommune er den kommune i region Sjælland, der har flest bådovernatninger. Ifølge Danmarks Statistik var der i 2020 godt 28.000 bådovernatninger. Det er et fald på -12,9% som bl.a. kan tilskrives en vejrmæssigt dårlig sejlersæson sammenlignet med 2019.

B&B og Møn Landboturisme

Bed & Breakfast værterne i Vordingborg Kommune har stort set alle under 40 senge og indberetter derfor ikke til Danmarks Statistik. Det er derfor kun et estimat på antallet af overnatninger der kan ses i tabellen. Der arbejdes på at få integreret B&B tallene i den officielle statistik. B&B fylder ikke meget i statistikken, men er vigtige for vores image, værtskab og lokale selvforståelse.

AirBnB

Den digitale formidlingsplatform AirBnB er i voldsom vækst. Det vurderes, at der på landsplan bookes mellem 3 og 4 mio overnatninger gennem portalen. Det svarer til et sted mellem 5-8%, som nationalt kan lægges oveni de officielle overnatningstal.

Når man kigger på antallet af AirBnB værter i Vordingborg Kommune er der langt flere relativt i forhold til de nationale tal. Det bedste estimat som er udarbejdet sammen med SydkystDanmark, er at der skal lægges minimum 12% oveni de officielle overnatningstal. Det betyder at de samlede AirBnB overnatninger i kommunen estimeres til at udgøre godt 47.000 i 2020

*Jævnfør tabel 3 kan det samlede antal **kommercielle** turistovernatninger i Vordingborg kommune derfor forsigtigt opgøres til **godt 464.000 i 2020.***

I Vordingborg Kommune er der ca. 4.200 sommerhusgrunde hvoraf de ca. 800 er ubebyggede. Halvdelen af sommerhusene er placeret på Møn. Overnatningstallet på 469.000, indeholder *ikke* sommerhusejernes egen brug af sommerhus. Det vurderes af sommerhusejerne overnatter ca. 40 dage i gennemsnit i deres hus. Sommerhusejerne bidrager derfor udover med udlejningsværdien af deres huse også selv med enorm værdi til den lokale økonomi.

Vordingborg Kommunes attraktioner

I Vordingborg Kommune er der en lang række spændende oplevelser, som venter på gæsterne. COVID-19 påvirkede oplevelserne vidt forskelligt:

Danmarks Borgcenter

Danmarks Borgcenter havde et markant fald i besøgstallet fra 132.000 til 105.000 besøgende i 2020. Årsager: Corona spillede en stor rolle i skuldærsæsonen. Til gengæld havde vi en stigning i antal gæster, der også besøgte udstillingerne. Her landede Borgcenteret på 17.955. I 2019 afholdte vi et stort arrangement: Fejring af 800-året, der trak rigtig mange mennesker til. I 2020 blev der ikke gennemført en række arrangementer pga Corona, herudover Valdemarsdag og Skt. Hans. Højsæsonen juli-august gik forrygende, men skuldærsæsonen var svær.

GeoCenter Møns Klint

Efter et meget stille forår hvor attraktioner var tvangslukkede, kunne GeoCentret endelig åbne den 8. juni 2020. Herefter gik det rigtig stærkt og Møns Klint havde rekord mange besøgende i Juli og august måned: På Møns Klint steg antallet af gæster i 2020 til godt 314.000, svarende til en stigning på 21%. Stigningen begyndte længe inden GeoCentret åbnede i juni måned. Antallet af betalende gæster i udstillingerne steg med 18% til godt 68.000.

Møn Is

Møn Is vokser og vokser, også i COVID-19 året oplevede Hovgården en massiv vækst. I 2020 var der endnu engang fremgang og det vurderes at omkring 60.000 nu lægger vejen forbi Benjamins isproducerende køer.

Thorsvang, Danmarks Samlermuseum

Thorsvang har ligesom resten af branchen været hårdt ramt af COVID-19. Tvangslukningen i foråret, hvor der normalt kommer mange busselskaber var hård at komme igennem. I alt besøgte 18.500 gæster samlingerne på Thorsvang. Det er en tilbagegang på ca. 30% i forhold til 2019. Tilbagegangen kan tilskrives et ikke eksisterende marked for busselskaber, møder, receptioner og fester igennem lange perioder af året.

Kalvehave Labyrintpark

2020 var et fantastisk år. I alt besøgte næsten 21.500 mennesker Labyrintparken (60% flere end året før). Og det helt uden sommerpakke og 50% rabat. Godt gået Carsten & Co 😊

Tirsdagsmarkederne i Stege (I 2020 som gågade-dage)

COVID-19 var ved at spænde ben for de succes- og traditionsrige Tirsdagsmarkeder. Men de

blev gennemført i et mindre setup som Gågade-dage og blev holdt hver tirsdag i sommerferien. Som noget nyt blev der indført sommer-søndage i juli måned, som der også var massiv opbakning til. I det hele taget betød den store søgning til Møn, at der stort set var tirsdaysmarked hver dag i 5 uger. Detailhandlen og restauranterne havde en meget succesrig sommer.

Kunsthåndværk

Endvidere er der positive meldinger fra de mange kunsthåndværkere og gallerier vi har i kommunen. De gør samlet et kæmpejob og har også i 2020 haft en sæson på mindst samme niveau som 2019 – på trods af Corona. Kunsthåndværket kender turismens betingelser og flere og flere arbejder med særudstilling og events, der løbende kan skabe opmærksomhed.

Nyord

Har man en central parkeringsplads til gæsterne, har man en attraktion. Nyord er en attraktion, Tjek selv den fyldte parkeringsplads:) I 2020 har man haft væsentligt flere besøgende end i 2019. Målinger på broen viser at der har været betydeligt flere end 200.000 besøgende (fratrasket lokaltransport) på Nyord som har smagt Whisky, købt lokale produkter, kigget på fugle og gået tur i den gamle, charmerende lodsby på havnen. Nyord har nydt godt af at man er blevet en del af de nationale cykelruter, og kan også mærke en markant stigning efter at Camønoen er blevet lanceret. Der arbejdes fortsat på at udvikle øen, bl.a. med at oprette et UNESCO biosfære center på Hyldevang.

Camønoen

Lanceringen af Camønoen i 2016 har været uvurderlig for turismen på Møn og i Vordingborg Kommune. Det vurderes at mere end 20.000 personer gik på Camønoen i 2020. De har i sig selv været betydningsfulde for den lokale turistøkonomi. Men markedsføringsværdien af den massive omtale (ALLE kender Camønoen), har været af uvurderlig betydning for vores turisme. Det bliver spændende at følge de kommende års udvikling. Rigtig mange har i det hele taget besøgt vores kyster, som vandrere, campister og endagsbesøgende. Det har medført en del skrivelser om affald og skrald i naturen. Det er glædeligt at kommunen med den nye infrastruktur plan og et budget på over 5.000.000 kr. er gået i gang med at løse problemet.

Fransk Forår i Præstø

I 1950'erne havde Præstø succes med Pariser-dage. Temaet er over de senere år blevet taget op igen – nu under navnet Fransk Forår i Præstø. De 3 rappe markedsdage havde i 2019 en stor vækst og det vurderes at ca. 50.000 besøgende nød Præstø under Fransk Forår. I 2020 og også i 2021 er markedet blevet aflyst. Men det syder og bobler af kreativitet i Præstø, som i 2021 arbejder med planer om at gennemføre bl.a. Gyldne dage i sensommeren.

Præstø Årets Handelsby 2020

Tillykke til Præstø som i 2020 blev kåret til Danmarks Bedste Handelsby med under 20.000 indbyggere. Ud af 22 deltagende byer blev det Præstø, der løb med prisen. Sejren blev markeret bredt i medierne, og i MST synes vi at det er fuldt fortjent, og en påskønnelse af den

store indsats, der i disse år gøres for at Præstø udvikler sig – nye restauranter og havnecaféer, Præstøs store julestjerne, Fransk forår, Gyldne dage som er på vej, og en altid dejlig Adelgade at handle i. Endnu engang tillykke til Rasmus Evind og Præstø Handels- og Erhvervsforening.

Hotel Frederiksminde

I 2015 blev Hotel Frederiksminde den første restaurant udenfor København på Sjælland, der fik en Michelin stjerne. Den er nu blevet fastholdt for 7 år i træk. Således kan Frederiksminde også i 2021 pryde sig med den flotte stjerne. Tillykke til Silje Brenna, Jonas Mikkelsen og hele holdet, der igennem så mange år har holdt fokus.

H.C. Andersens Verden

H.C Andersens (eventyrlige) Verden ved Præstø har igennem de senere opbygget en mere og mere populær oplevelse. Det er lykkedes at skabe en eventyrlig verden, som besøgende valfarter til, og selvom H.C. Andersens Verden kun har åben i 5 uger i sommerferien, har de hvert år besøg af adskillige tusinde gæster. H.C Andersens Verden modtog i 2018 Vordingborg Kommunes Kulturpris. I 2020 måtte man grundet COVID-19 desværre aflyse alle forestillinger.

Vordingborg Festuge og Vilde Vulkaner

Godt gået Vordingborg Festuge! Efter et kollaps i 2017, hvor hele den daværende ledelse gav op, er det lykkedes en ny gruppe personer at videreføre Festugen i en ny og revitaliseret udgave. 2019 blev en stor succes, og med mere end 100.000 besøgende og et overskud på godt 150.000 kr. blev der også midler til udlodning. Som mange af de store events blev Vordingborg Festuge desværre aflyst i 2020.

Festivalen Vilde Vulkaner – Danmarks største musikfestival for børn, gør forsat et fantastisk arbejde, og er efter coronaåret 2020 klar igen i 2021.

Endnu er det uvist om der kan gennemføres festivaler i Danmark i år. Det er derfor fortsat ikke afklaret om Festugen og Vilde Vulkaner kan gennemføres som planlagt.

Ildsjæle er aktive som aldrig før

I det hele taget syder og koger det i projektudviklingsgryden i Vordingborg Kommune. Ildsjæle er aktive som aldrig før:

- Isle of Møn Spirets har stor succes med deres lokale spiritus. De er også med til at markedsføre Møn og Kommunen.
- Møn Bryghus har 10-doblet salget og deres øl og er at finde på rigtig mange værtshuse, caféer og restauranter i København. Tænk hvad det betyder for markedsføringen!! Og så er Bryghuset netop vokset ud af deres kedler og gør klar til at mangledoble deres produktion.
- Radius Destillery på Oremandsgaard Gods udvider med nye typer spiritus og vokser og vokser

- Der arbejdes fortsat med at skabe et spændende projekt – vandring og fødevarer – på den gamle mejerigrund overfor Brugsen i Fanefjord.
- House of Møn fik i samarbejde med Det lokale fødevarenetværk Kultivator støtte fra Landdistrikspuljen. Projektet skal styrke platformen for lokale fødevarer i Vordingborg Kommune, og der skal udarbejdes nyt grafisk design, ny hjemmeside – ligesom der vil blive arbejdet med større og mindre events i løbet af året i tæt samarbejde med de lokale aktører.
- Det nye fantastiske Klintholm Lake Apartments er åbnet med succes, og Klintholm Gods arbejder også på flere lokale fødevarer- og naturbaserede projekter.
- Bygherrer på henholdsvis Sukkerfabrikken og i Hjelm Bugt arbejder på at etablere 2 større Ferieresorts (herom senere)
- Møn Camping, Hårbølle Strand har i den grad fået succes ved at åbne deres campingområde op, så man nu lægger mærke til, at der rent faktisk er en fantastisk naturnær campingplads lige ved en af Møns bedste strande. Og så har deres Høst Møn festival trukket fulde hus og været nomineret til årets turistpris i Sydkystdanmark. Festivalen er udsolgt i 2021
- Folkemøde Møn er blevet en fast tilbagevendende begivenhed, der år for år vokser og som den 20. – 21. august i år, vil omdanne hele Stege til en stor debatscene. Hvem siger at Politik ikke også godt kan være Turisme 😊

Vordingborgs turisme – en omfattende økonomi med mange arbejdspladser

Tabel 4. Turistøkonomi i VISM (kilde: Danmarks statistik og Visitdenmark)

Destinationsøkonomi 2020	Overnatninger	Omsætning	Årsværk
Vordingborg	395.500	922.800.000	1.153
Faxe	243.000	567.000.000	708
Næstved	240.600	561.400.000	702
Stevns	147.900	345.100.000	432
Total VISM	1.027.000	2.396.300.000	2.995
Møn (80% af VDBG)	316.400	738.240.000	923

Tabel 4 er en beregning for 2020 på baggrund af de officielle tal fra 2018 på omsætning og overnatninger. VisitDenmark og Danmarks Statistik

Den samlede effekt af turismen i Vordingborg er betydelig. Som det fremgår af Tabel 4 på næste side omsætter 'Vordingborg Turisme' for ca. 923.000.000 kr. og beskæftiger dermed omkring 1.150 personer/årsværk. Det gør 'virksomheden' til en af de helt store i Kommunen. Det er en virksomhed, der ikke bare lukker. Det går lidt op – det går lidt ned. Men 'virksomheden' genererer en fast indtjening til kommunen og rigtig mange mennesker er beskæftiget i den, også i krisetider.

Det er værd at bemærke at det vurderes at 80% af omsætningen genereres af Møns knap 10.000 indbyggere. *Det gør Møn meget afhængig af udviklingen i turismen, som derfor har de fleste Mønboers udprægede interesse og helt sikkert Møn Sydsjælland Turistforenings fulde interesse.*

Vi kan byde på verdensklasse naturoplevelser på Møns Klint, en enestående borg med en enestående historie, fantastiske kyststrækninger, formidable strande, talrige gravhøje, internationalt berømmede kirker og kalkmalerier og hele 3 hyggelige, middelalder købstæder.

Turismen er derfor også fortsat højt prioriteret i kommunen, hvor specielt udviklingen på Møn er strategisk prioriteret.

Og så lige en lille disclaimer: *Der breder sig en misforståelse om at turismen på Møn allerede er blevet fordoblet! **Det passer ikke!** For nogle år siden blev de omsætningsøkonomiske tal bag overnatningerne justeret kraftigt op, simpelthen fordi de tidligere tal var gamle og alt for lave. DERFOR steg turismens økonomiske betydning betydeligt og reelt. Ser man på selve turisttrykket har der været en meget behersket udvikling i antallet af f.eks. overnatninger. Vi er først nu på niveau med perioden før Finanskrisen, og tilbage i slutningen af firserne og i begyndelsen af 90'erne var antallet af overnatninger væsentligt højere.*

COVID-19 testede vores grænser

Beretningen har hidtil mest fokuseret på de opnåede resultater, og ikke på hvilke grænser der nødvendigvis skal balanceres for, at vi som lokalsamfund kan leve af og ikke mindst med vores turisme. I den forbindelse blev 2020 et skelsættende år både i forhold til antallet af besøgende på Møn og de diskussioner det har medført i lokalsamfundet.

Vi måtte undvære de udenlandske turister, men danskerne, der havde været indespærret i deres lejligheder og huse, ville i den grad 'tilbage til naturen'. Naturen kaldte - og det havde den konsekvens at hele Kystdanmark i bogstaveligste forstand blev lagt ned. Ikke mindst Vordingborg Kommune og herunder specielt Møn.

I løbet af sommeren er vi blevet testet på vores grænser for, hvad vi og øen kan kapere af éndagsturister og trafik. Der har været kilometerlange køer, tusindvis af biler, overfyldte shelterpladser, men heldigvis også rigtig dejlig travlt, så alle de virksomheder inkl. detailhandlen, der er afhængige af turistindtægter, har kunnet indhente det tabte fra foråret. For at sige det som det er, har det været fantastisk at opleve! Og i turistforeningen er det vores klare opfattelse at ALLE har kæmpet, smilet og arbejdet på at give vores mange gæster de bedst mulige oplevelser. TAK for det!

Men det har også ført til naturlige overvejelser hos os, der bor på Møn. Har vi nået grænsen? Hvornår er nok nok? Og hvordan sikrer vi, at vi kan fastholde og gerne udvide naturgrundlaget, som de mange gæster i første omgang kommer til Møn for at opleve?

Ikke et normalt år

I første omgang skal man passe på med at generalisere! 2020 er og var *ikke 'the new normal'* hvad angår turistryk. Året var nærmere den *'perfekte storm'* forårsaget af COVID-19, masser af positiv omtale (Camønoen, Dark Sky og UNESCO Biosfære), et udrejseforbud for alle danskere, den korte afstand til København og så selvfølgelig, at vi har Møns Klint som er en af Danmarks største naturoplevelser. I 2021 får vi *nok ikke* så travlt som i år, og når vi når 2022 og danskerne igen kan drage til udlandet, ja så normaliseres det hele igen - selvom det nok – forhåbentlig - bliver på et lidt højere niveau.

Vores drøm

I Turistforeningen drømmer vi om et lokalsamfund, hvor det er godt at bo, leve og arbejde, hvor der er gode daginstitutioner og skoler, hvor den offentlige trafik fungerer, hvor detailhandlen lever og har det godt, hvor de, der ønsker det, kan finde et job lokalt og hvor vi kommer hinanden ved og kan dyrke vores fritidsinteresser. For at kunne finansiere den drøm, skal vi have flere til at bosætte sig - også på Møn. Folk som kan arbejde hjemmefra, eller som ikke behøver at pendle mere end de 30 minutter, der er de flestes grænse for, hvor lang tid man gider sidde i en bil.

Det kan kun lade sig gøre hvis vi får stoppet de seneste 15 års massive fraflytning. Og fraflytningen kan kun på længere sigt stoppes, hvis vi får skabt flere arbejdspladser. Det er her en velgennemtænkt turisme kan være med til at løfte lokalsamfundet. Turismen er det erhvervsområde, hvor vi har langt det største og mest umiddelbare potentiale for udvikling og for at skabe arbejdspladser. Men det skal ske afmålt og bæredygtigt i samklang med både naturen, lokalbefolkningen og de økonomiske interesser.

En ny bæredygtig turismestrategi

I disse uger skal Kommunalbestyrelsen godkende en ny Turismestrategi, der har til formål at opstille visionen for de næste 5-års udvikling af turismen i Vordingborg Kommune.

Omdrejningspunktet er FN's 17 verdensmål om bæredygtighed, hvor turismen er i balance med både naturen og lokalsamfundet. (Læs udkast til strategi her:

<https://dagsordner.vordingborg.dk/vis/pdf/bilag/588c3299-309d-4dc0-a4d9-36d024bbe9ee/?redirectDirectlyToPdf=false>)

Processen blev kickstartet på det velbesøgte Præstekildemøde i oktober 2019. Efter et COVID-19 ramt forår og en travl sommer, er der i løbet af efteråret fulgt op med en række workshops med deltagelse af alle relevante interesseorganisationer og en række markante turismeaktører. Målet er at Kommunalbestyrelsen godkender strategien på mødet ultimo denne måned. Strategien bygges op om bl.a. følgende prioriteringer:

- Naturgrundlaget skal beskyttes og udvides. Gæsterne kommer pga. den store vilde natur, stilheden og de lange rene kyststrækninger! Handlingsplanerne der skal udarbejdes efter strategien, kommer derfor til at indeholde et katalog over naturprojekter som ønskes gennemført, herunder nye vådområder og økologiske

korridorer, der kan være med til at sikre en stærkere biodiversitet.

- Turisterne skal være med til at betale for, at vi får mere natur. Der skal arbejdes på en lokal udgave af den tyske 'kurtax' og/eller et stort crowdfunding projekt, der kan få gæsterne, specielt dagturisterne, til at være med til at finansiere den naturbaserede strategi.
- Vi skal have konverteret de stærkt trafikskabende dagsturister til overnattende gæster, som bidrager langt mere til den lokale økonomi. I juli 2020 var der udsolgt på alle overnatningssteder (som det også var det i 2019).
- Vi skal fastholde og udbygge et bredt udbud af kvalitets-overnatningsmuligheder, hvor der også er plads til større feriecenteroperatører, der er afhængig af at husene/lejlighederne også er fyldt op uden for sæson, og som derfor kan være med til at udvide den ellers meget korte sæson.
- Der skal udarbejdes en infrastrukturplan, der reducerer trafikken, specielt i højsæsonen. Der skal bl.a. indføres eldriven transport mellem de forskellige attraktioner og naturoplevelser.
- Det lokale udviklingsmiljø indenfor fødevarer, outdoor, natur- og kulturoplevelser skal styrkes, så oplevelsestilbuddet bliver stærkere og endnu mere lokalt.
- Og sidst men ikke mindst skal Møns turismefremtid bygge på de 4 søjler, FN's verdensmål, UNESCO Biosfære, en kommende udpegning af Møns Klint til UNESCO verdensarv og Dark Sky. Nye projekter skal lakmustestes op imod disse verdensanerkendte brands, hvor man er underlagt løbende evalueringer. Lever man ikke op til kriterierne bliver man simpelthen smidt ud! På den måde kan UNESCO og Dark Sky være med til at sikre en bæredygtig udvikling på Møn.

Vi ser gerne at den nye bæredygtige turismestrategi bliver besluttet som planlagt, og ser frem til at strategien herefter snarest udmøntes i en række konkrete aktivitets- og handlingsplaner.

I den forbindelse er det vigtigt at disse planer udvikles i samarbejde med lokalsamfundet, og at planerne sendes ud i en bred offentlig høring. Sådan at vi i de kommende år som lokalsamfund – både kan leve **af**, og **med** vores turisme.

2 store feriecenter projekter

Det er ingen hemmelighed, at der arbejdes på 2 store overnatningsprojekter på Møn - Feriecenterprojekterne i Hjelm Bugt og på Sukkerfabrikken. Vi ved endnu ikke om nogen af dem bliver til noget, og i givet fald om det bliver ét projekt - eller måske dem begge.

Projekt 'Feriebyen Sukkerfabrikken Møn' har været længe undervejs. Det skyldes, at det er et krævende og komplekst projekt, der har krævet et stort udviklingsarbejde. MST har støttet det hele vejen igennem – bl.a. fordi det er et projekt med 'indbygget' bæredygtighed. Det ligger i et byområde og truer ingen naturværdier; de trafikale belastninger vil være begrænsede, og man arbejder efter et koncept, der vil sikre maximal positiv effekt på lokalsamfundet. Både

mht. jobs, omsætning og stimulering af lokal handel og serviceerhverv, og med en række spændende, nye rekreative faciliteter, som vi være fuldt tilgængelige for alle lokale. Vi fornemmer, at der netop nu kan være et gennembrud undervejs mht. investorinteresse, og ønsker projektet al mulig held og lykke.

Hjelm Bugt projektet, har tiltrukket sig stor opmærksomhed og der er meget delte meninger om det. I Turistforeningen er vi *'betinget'* positive over for realiseringen af projektet. Betinget betyder et **JA, MEN** kun hvis projektet afstemmes i forhold til de værdier vi baserer vores turisme på.

Vi ser det som en selvfølgelig betingelse for vores støtte, at initiativtagerne er seriøse investorer, og at alle natur- og miljømæssige restriktioner overholdes. Projektet skal være tilpasset i forhold til Dark Sky og UNESCO Biosfære, og så skal det størrelsesmæssigt være tilpasset til hvad lokalområdet kan bære, både trafikalt og i forhold til lokalbefolkningen.

Det forlyder at bygherren for øjeblikket arbejder på en VVM-redegørelse, hvor alle disse forhold vil blive belyst. Vi ser frem til at projektet bliver præsenteret i sin helhed (åbenbart omkring d. 1. juni) - for først når det er sket, kan man reelt forholde sig til det. Hvis det viser sig at Hjelm Bugt projektet lever op til alle krav og ønsker, ser vi gerne at det område, der har været udlagt i region og kommuneplan til 'et feriecenter' siden 2005, rent faktisk bliver brugt til formålet.

I MST mener vi, at vi bliver for sårbare, hvis ikke vi tør anbefale større overnatningsenheder. I disse år handles der rigtig mange sommerhuse, sommerhuse som bliver taget ud af udlejningsmarkedet, fordi de nye ejere har råd til selv at bruge dem. Denne udvikling truer vores turisme – feriehusene er vores vigtigste overnatningsform.

Den samme udvikling ser vi så småt på Bed & Breakfast området. Nogle af de overnatningsvirksomheder, som ellers har været med til at definere branchen (f.eks. Pension Bakkegaarden) bliver handlet og overgår til privat brug.

Fortsætter den udvikling **så konverterer vi overnattende gæster til flere dagturister**, og det er **ikke** en ønskværdig udvikling. Vi har derfor brug for de større overnatningsvirksomheder, som skal have forrentet den investerede kapital og derfor går efter fuld udlejning – gerne hele året.

En positiv og stærk turisme er betinget af samarbejde og netværk.

Turistbranchen har måske en af de mest uforståelige og komplekse organisationsstrukturer i dansk erhvervsliv 😊. Lad mig blot nævne følgende organisationer, der er en del af vores virkelighed:

- VisitDenmark – som alle kender, tager sig af markedsføringen af Danmark i udlandet og arbejder mærkevare strategisk med branding af vores land.

- Dansk Center for Natur og Kystturisme har som primært fokus at styrke og udvikle turismen udenfor hovedstadsområdet. En meget vigtig samarbejdspartner i forbindelse med bl.a. sukkerfabrik-projektet og i forbindelse med udviklingen af den i efteråret vedtagne turisme strategi for Region Sjælland – en strategi, der forøvrigt peger på MØN som ét af tre fremtidige kraftcentre for regionens turisme.
- Wonderful Copenhagen – WOCO – har igennem de sidste mange år, gjort København til et superbrand. I 2019 gjorde Lonely Planet Copenhagen til årets turistby 'Danmarks Cool Hovedstad er Ustoppelig'. Bortset fra altså i 2020, hvor turismen som tidligere omtalt led enorme tab. Det bliver også WOCO, der kommer til at stå i spidsen for Københavns turismemæssige genopbygning.
- Danske Destinationer – et branchesamarbejde for de stærkeste og mest udviklingsorienterede destinationsselskaber i Danmark. Vi er med efter at det 4-kommunale samarbejde i VISM er blevet etableret. Det har givet os den råstyrke og størrelse der skal til.
- Feriepartner Danmark og specielt Feriepartner Møn Stevns. Den største sommerhus udlejningsvirksomhed i vores område, og en vigtig kampagnesamarbejdspartner på udenlandske markeder. Herunder TEAM MØN, som ejer en del af den lokale Feriepartner operatør, og som støtter lokale turistinitiativer og ikke mindst House of Møn.
- Visit Lolland Falster – vores stærke og gode destinationssamarbejdspartner på Sydhavsøerne, som vi samarbejder meget med på de udenlandske markeder.
- VISM – Visit Sydsjælland Møn – vores eget destinationsselskab, som er den helt centrale samarbejdspartner. VISM arbejder med markedsføring og branding af vores destination og incoming turisme i bred forstand. Herunder gennemførelse af kampagner på udenlandske markeder, events der sætter vores område på den nationale dagsorden, turismeservice og værtsskab samt uddannelse af frivillige. For at lykkes med sit formål, kræver det en agil og smidig organisation, der kan arbejde på kryds og tværs *i og med* de ovenfor beskrevne organisationer. VISM eller SydkystDanmark har netop vedtaget en ny og flot strategi, som bliver arbejdsgrundlaget de næste 5 år. Læs mere her: <https://turismekollektivet.dk/>
- Møn Sydsjælland Turistforening – vores egen organisation MST, der arbejder bredt for at styrke den helt lokale turisme. Vi er ikke en aktivitets- men en INTERESSE-organisation, der via samarbejde og netværk arbejder på at udvikle vores turisme og på at styrke medlemmernes forretning på lang sigt.

- Og endelig House of Møn, det lokale omdrejningspunkt for Turisme og Handel, som blev etableret i 2015 af Møn Sydsjælland Turistforening og Møn Handelstandsforening.

Møn Sydsjælland Turistforening og House of Møn

Vi er i turistforeningens bestyrelse og repræsentantskab ikke i tvivl om, at det er etableringen af House of Møn, der er den væsentligste årsag til, at det igennem 2018, 2019 og 2020 er lykkedes at styrke opbakningen til foreningen med godt 40 nye medlemmer. Vi er nu ialt ca. 140 medlemmer (heraf over 100 erhvervsmedlemmer) fordelt jævnt ud over kommunen, men naturligt nok med en stærkere base på Møn.

Siden etableringen i 2015 har huset udviklet sig og i de seneste år er der arbejdet både med vision, mission og strukturen i huset. House of Møn kan nu i en meget kort sammenfatning beskrives således:

Vors Vision

Sætte de lokale virksomheder og organisationer indenfor turisme og handel bedst muligt i scene over for gæster og borgere.

Vores Mission

House of Møn skal - gennem udviklingsprojekter, markedsføring og netværk - bidrage til en positiv udvikling inden for turisme og handel - til glæde for både borgere, gæster og virksomheder.

House of Møn skal udover driften af Turistinformationen i Storegade 2, bl.a. fokusere på følgende 4 kerneområder, som er aftalt med Vordingborg Kommune:

- 1) Samarbejde mellem aktører
- 2) Forlængelse af sæsonen
- 3) Øget overnatningskapacitet
- 4) Værtskab.

Derudover skal House of Møn generelt fungere som katalysator og sparringspartner for lokal turisme og handelsrelaterede tiltag, hvor det er relevant og ressourcemæssigt muligt.

Vores struktur

Med de seneste kommunale aftale og den øgede finansiering, som vi har opnået gennem bl.a. bidrag fra TEAM MØN, har det været muligt at styrke de personalemæssige ressourcer

House of Møn *BASIS*: tager sig af turistinformation, foreningsadministration, drift af pylon, planlægning af events mv. Her er Tina Olsen nu blevet ansvarlig og tilknyttet i 4 dage pr. uge.

House of Møn *PROJEKT*: driver projekter, er brandansvarlige for bl.a. Dark Sky, Den nye fødevareplatform, afholdelse af brand-events, pressekontakt etc. Fremadrettet er der 2 tilknyttede projektledere: Camilla Oona Christensen og Annette Syska, henholdsvis med 30 timer og 2 dage om ugen.

Endvidere koordinerer formand for House of Møn Elly Nielsen det overordnede arbejde i huset. Det sker ved ugentlige møder med husets medarbejdere.

House of Møn har med de seneste ændringer gearret sig til en endnu mere aktiv rolle i udviklingen af den fremtidige turisme på Møn – og med fuld opbakning fra Vordingborg Kommune.

I den forbindelse skal der lyde en stor tak til Simon Zahodnik, der som direktør for House of Møn indtil den 1. april, har stået i spidsen for det enorme arbejde, det har været at få struktureret, beskrevet, organiseret og ført de nye planer ud i livet. Det har været en meget målrettet, men samtidig tidskrævende proces, der har fordret langt flere timer end Simon faktisk er blevet betalt for 😊.

Simon har nu valgt at prioritere sit eget firma på fuld tid – herunder 50things, www.moenguide.com og flere nye projekter, der kommer til at gavne turismen i Vordingborg Kommune og på Møn. Simon bliver i branchen og fortsætter også som aktiv i turistforeningen, hvor han er næstformand. Det er vi rigtig mange der er glade for. Endnu engang tak for den flotte indsats.

House of Møn er det synlige resultat af, at det kan betale sig at stå sammen. Og tænk engang i 2020 var der ca. 15.000 igennem Vordingborg Kommunes største TURISTINFORMATION. Tak til alle de frivillige som gør en kæmpeindsats for at hjælpe vores mange gæster

Et spændende 2021

Der er lagt op til et rigtig spændende 2021, hvor vi forhåbentlig kan begynde at vriste os fri af COVID-19's stramme greb om privat- og erhvervsliv, hvor vi stadig vil opleve at mange danskere holder sommerferie hjemme, hvor turismen og handlen blomstrer og hvor vi får vedtaget en ny bæredygtig turismestrategi, der bl.a. baserer sig på FN's verdensmål og UNESCO Biosfære.

I den forbindelse er det værd at bemærke at tankegodset bag UNESCO Biosfære bliver mere og mere centralt, og at vi ikke havde været Danmarks første Biosfæreområde, hvis ikke Kommunen havde bakket om Annette Tenbergs utrættelige arbejde for naturen og den lokale udvikling. Vi havde håbet på at Annette i mange år endnu, ville have kunnet følge den positive

udvikling hendes arbejde har sat igang. Men som I alle ved gik Annette desværre alt for tidligt bort i begyndelsen af året.

Fundamentet for forsat succes har aldrig været stærkere – hverken for den helt lokale turisme eller for vores større destination. Camønoen, Dark Sky, Unesco Biosfære, Unesco Verdensarv, Holmegaard værk som åbnede i maj sidste år, et nyt verdensarvcenter på Stevns, Tårnet på Camp Adventure, som allerede nu er en gigantisk succes og meget, meget mere.

I Møn Sydsjælland turistforening er vi særdeles optimistiske – *Vi skal lige ryste COVID-19 af os.* Men tingene normaliseres og 'på den anden side' tegner der sig en lys, succesfuld og fantastisk fremtid for vores erhverv.

Tak til alle turistforeningens samarbejdspartnere! Tak til Handelstandsforeningen, tak til Vordingborg Kommune, tak til VISM og ikke mindst tak til alle de frivillige der driver Turistinformation i Storegade 2.

Med venlig hilsen
På bestyrelsens vegne

Nils Natorp
Formand Møn Sydsjælland Turistforening
Vordingborg den 16. april 2021